

Ma is felfújtat eszünk

Április hetedikén, a tizennyolcadik születésnapján Máté ott állt lakásuk ajtajában. Két nejlonszatyrot tartott a kezében, melyek ruhákkal voltak megtömve. Egyikben legfölül egy kék munkászubbony feküdt összehajtogatva.

Októberben, amikor utoljára akart világgá menni, anyja még megtehetette, hogy a hajánál fogva ráncigálja vissza a lakásba. Máténak akkor megrogzött szokása lett a veszte, ugyanis imádott lépcsőzni. A megpakolt reklámszatyrokkal a kezében is inkább ballagott kilenc emeletet lefelé, semhogy a felvonót használja. Amikor aztán a földszintre ért és megpillantotta rá várakozó anyját, aki a lifttel megelőzte, mozdulatlaná dermedt a réműlettől. Anyja még hatalmas lapátfogait is kivicsorította, miközben egy vércse lendületével belekapott Máté hajába, és cibálni kezdte a felvonó felé. Máté üvöltött, rimánkodott, de a szorítás nem engedett.

A nagy kiáltozásra persze kidugta a fejét földszinti lakásának ajtaján a puffedt arcú házmester, az asszony pedig egyszeriben elengedte fia megtépázott haját.

– Szegényke beteg, nem tudja, mit csinál! – pró-

bált a házmesterre mosolyogni. – Hazaviszem, ne-hogy kárt tegyen magában...

– Aha! – böfögött a házmester, és közben meg-remegett szájában a félig leégett cigaretta. Vérágas szemében teljes közöny ült. – Csak arra kérem, ki-csit halkabban tegye! Most ismétlik a *Vad angyalt* a-tévében, és nem hallok belőle egy szót sem!

Miután Mátét belódította lakásuk ajtaján, az elő-szobában anyja maga felé fordította, s állánál fog-va felemelte a fejét, hogy amaz jobban beleláthas-son az asszony szemébe, melyben különös változás ment végbe éppen. Az anyatigris szemében huny-hat így ki a fény, amikor elhárul a veszedelem, mely kicsinyeit addig fenyegette.

– Itt maradsz! – hörögte Máté arcába anyja olyan hangon, amely egyszerre jelentett parancsot, bi-zonyosságot, megbocsátást és megkönnyebbülést. Aztán sietett is a konyhába, hogy dereka köré ke-rítse főzőkötényét, és elővegyen egy serpenyőt, mi-előtt a gáztűzhely mellé állna.

– Ma is felfújtat eszünk? – szólalt meg egy csú-fondáros hang Máté mellett, s ahogy odakapta a fe-jét, tizenhat éves hűgát pillantotta meg.

A lány irigykedve nézte; tőle bezzeg senki nem kérdi meg, merre megy, a múltkor is este tizenegyig bandázott a haverokkal odalent a konténer mel-lett, s amikor följött bagófüstös ruhában, itthon a kutyát sem érdekelte, addig mit csinált. A lépcső-házban azt mondja mindenki, hogy az apja lánya,

de azt csak azért állítják róla, mert anyjával senki sem látta kicsi korában kézen fogva sétálni, no meg azért is, mert a családi fényképeken mindig apja mellett áll: azon oknál fogva, hogy bátyuskájának bérelt helye van az anyja mellett. Különben apja sem törődik vele, ő csupán selejt, a gyermeknemzés mellékterméke; nem érhet föl ezzel a zsenivel, aki hároméves korában már olvasott, és akiről bizonyosan tudják a szülei, hogy egy esztendőn belül a Műegyetem hallgatója lesz. Sohasem vallaná be senkinek, de vágyakozik Máté édesnek hitt rab-sága után, nem is érti, amaz miért akar újra meg újra megszökni belőle. Mi mást tehetett volna, meggyűlölte bátyját a gyermekévek folyamán, ahogyan csak a mellőzöttek érezhetnek a pátyolgatott kedvencek iránt.

– Igen, felfújtat – hüppögött duzzogva a fiú. Megtörölte arcát, és falhoz vágta bosszúsan a teli szatyrokat, mielőtt a szobájába lépett volna. Gyermekkora óta zsemlefelfújtat sütött neki az anyja különleges alkalmakkor: jutalmul, ha jó jegyet kapott az iskolában, vagy kárpótlásként, ha alaposan elnászpángolták odahaza. Zsemlefelfújt járt neki akkor is, hogyha sírás nélkül kibírt egy fogorvosi beavatkozást. Anyja nemigen vett tudomást az idő múlásáról: fia már erősen kamaszodott, de ugyanannyi verést kapott most is, akárcsak tíz évvel ezelőtt.

Meghiúsult szökése után a fiú kisírt szemekkel

állt szobája ablakánál és az utca túloldalán zajló építkezést bámulta, a melósokat, akik a melegedő mellett diskuráltak éppen. Máté arra gondolt, néhány év múlva majd ő is alaprajzokat fog körmöl- ni műszaki rajzlapokra, s ugyanezek az emberek akkor talán épp az ő terveit fogják megvalósítani. Hirtelen érdekelni kezdte, a munkások vajon miről beszélgetnek egymással, kinyitotta hát az ablakot, hogy hallja őket. Egy hórihorgas, pápaszemes alak nagy hangon magyarázott a többieknek, bizonyára a munkavezető lehetett, mert akihez csak szólt, az alázatosan végighallgatta, s aztán elsietett valamerre. A főnök most megpillantott egy melóst, aki éppen kilépett a mobilvécből, s a nadrágjába gyű- rögette az ingét.

– Arra vigyázz, hogy a trutyit fedje be mindig a fertőtlenítő folyadék! – bökött ujjával a munka- vezető a dolgát elvégzett munkásra. – Különb- en olyan bűz lesz itt, mint egy pöcegödörben... De víz alatt a szar sem párolog!

Máté elnevette magát, aztán figyelmét egy másik munkás kötötte le, aki egy állványon állt és az utcát nézte merően, jobban mondva egy miniszoknyás, neccharisnyás fiatal nőt, aki a járdán lépdelt ke- csesen. A fiatalember keze sebesen járt a zsebében, ezt még az ablakból is látni lehetett. Máté számára nem volt kétséges, hogy mit csinál éppen a melós, de annak az ostoba munkavezetőnek, úgy látszik, ma mindenről a fekália és a vizelet jutott az eszébe.

Azt hitte, beosztottjának pisilnie kell, és így próbálja visszatartani a szükségét.

– Miért nem mész el, ha annyira kell? – kiáltott fel az állványon állóhoz a munkavezető.

– Már elmentem... – szaladt ki az őszinte válasz a fiatalember száján, és elvörösödve rántotta ki kezét a zsebéből.

Máté ismét felnevetett, most még hangosabban, felszabadultabban, mint az előbb. De ugyanakkor el is lépett az ablaktól, azaz ellépett volna, ha anyja, aki közben észrevétlenül bejött az elkészült zsemlefelújttal a szobába, vissza nem lökte volna az ablakhoz.

– Látod? – csattant fel az asszony hangja. – Ilyen tróger leszel te is, mint ezek, ha nem tanulsz! Kubikolhatsz esőben-fagyban! A te eszeddel!

– Anya! – próbált elnézni anyja mellett a fiú. – Négy egész kettő az átlagom...

– Nem elég! – vágott a szavába az anyja. – Kitűnő tanulónak kell lenned, hogy többre vidd, mint az a balfácán apád! Neked ne parancsolgasson senki, te utasítgass másokat... Ezért, egyedül ezért kaptál egy maflást tőlem ma! Mert a javadat akarom! Nem kell ezért világgá menni...

Máté megint szólásra nyitotta a száját, aztán inkább szorosán összezárta. Nem, nincs még itt a beszéd ideje! Pedig válaszolhatta volna, hogy nem egy maflást kapott ma délután, hanem legalább hetet. Anyja ráhúzott a partvissal is vagy háromszor.

És mindezt úgy szenvedte el, hogy elmúlt már tizenhét.

A legjobban mégsem anyjától ijedt meg. Nem, nem a pofonok elől próbált szökni az előbb. Úgy az ötödiket kaphatta éppen, amikor először mozdult meg ösztönszerűen a keze. És attól fogva minden pofonnál megmoccantak a karizmai: ha nem fogja vissza magát, visszakézből válaszolt volna az anyjának. Úgy működött az egész, akár a térdreflex: ütésre reagált a teste. Ettől ijedt meg a fiú. Mi lesz, ha egyszer önálló életre kel a keze? Mi lesz, ha leken egy hatalmas pofont az anyjának, aki ugyanazzal a kézzel üti meg, amelyikkel a felfújtat készíti máskor? Amikor idáig jutott gondolatban, akkor támadt pánikszerű menekülhetnékje.

Miután anyja magára hagyta őt a zsemlefelfújt és kinyitott tankönyvei társaságában, Máté lassan arcához emelte egyik kézfejét. Hosszan nézegette rajta a H alakot mintázó ereket. Aztán hirtelen a háta mögé rejtette a kezét, mintha még azt is szégyellné, hogy létezik egyáltalán. Erről a mozdulatról aztán eszébe jutott az a másik kézmozdulat, ahogyan az állvány tetején álló fiatalember ugyanilyen váratlanul előrántotta a zsebéből a kezét. Mátéból megint kibuggyant a nevetés: igen, azok a munkások szabadok és vidámak! Nekem is olyan élet kellene, gondolta.

Ekkor hallotta meg, hogy kulcs fordul a bejárati ajtó zárjában, és benyit valaki a lakásba. Topogó,

szapora lépteiről ismerte fel az apját, nem is kellett kinéznie a szobaajtó résén, tudta, hogy a cingár, pápaszemes férfi óvakodott haza a ruhagyárból munka után. Apjának semmi hatalma nem volt idehaza, nem is igen szeretett itthon lenni. Ha megunta felesége zsémbelését, lement a Vörösmarty kávézóba, hogy órákig üljön a dohányfüstben egy csésze érintetlen kávé fölött. Sohasem szólalt volna meg Máté védelmében, ha az asszony a fiúval üvöltözött, legfeljebb helyeslően bólogatott hozzá, még örült is olyankor, hogy a nő haragja ezúttal nem az ő fejére zúdul.

– Csumi, szomszéd! – hallott most Máté egy érdes hangot odakintről, a lépcsőházból. Tudta, újdonsült szomszédjuk próbál éppen barátkozni apjával, egy Szabolcsból felköltözött cigány család feje. – Azt még nem is mondtad, hányan vagytok!

– Tízen! – felelte Máté apja, majd lehalkította hangját, úgy folytatta. – Itt lakik az asszony, én meg egy nagy nulla vagyok mellette...!

A cigány ember harsányan hahotázni kezdett, de Máténak savanyú lett a szája íze. Ha tudná ez a férfi, hogy apja most volt a legőszintébb egész életében!

– Ma is felfújtat eszünk? – ismételte meg később Máté húga, miközben benyitott a fiú szobájába. Arcán kaján kárörömmel Máté ágyára dobta a megpakolt szatyrokat. Bizonyára anyja küldte be hozzá a cuccaival. Máté már a könyvei fölött ült, föl sem

nézett a hűgára, csak megrántotta a vállát. A tányéron a zsemlefelfűjtból egy falat sem hiányzott.

– Mikor szöksz legközelebb? – gűnyolódott tovább a lány, és csipkedni kezdte Máté mellett a süteményt. – Csak mert én is imádom a felfűjtat. Magaddal vihetnél...

Tizennyolcadik születésnapján Máté tehát ott állt a lakásuk ajtajában. Két nejlonszatyrot tartott a kezében, amelyek ruhákkal voltak megtömve. Legfelül egy kék munkászubbony fekűdt összehajtogatva.

– Teljesen elment a maradék eszed is? – sivalkódott Máté anyja, miközben fel-alá rohangált a folyosón. De űtni nem űtött már, űtjät sem állta a fiúnak, tudta, hogy az felnűtt korű lett. Azt csinál, amit csak akar. Ez a kemény asszony, aki különösebben nem félta a lakótelepi szóbeszédttől, sem az emberek megvetű tekintetettől, az írott törvény látán bizony visszahűkölt.

– Hát nem érted meg, te hülye, hogy tanulni könnyebb, mint dolgozni? Feri, szólj már te is valamit! – fordult a férjéhez is kétségbeesetten a nű. A férfi pedig zavarba jűtt, hiszen eddig azt várta el tőle a felesége, hogy hallgasson mindig. Most meg egyszeriben perdűntű szava lehet egy családi űgyben?

– Ő dűntűtt így – motyogta végűl az orra alatt. – Nagykorű...

Máté nem szűlt egyikűkhűz sem, űgysem tudták volna marasztalni. Pedig nem világgá indult, csak a

munkásszállóig fog gyalogolni. Segéd munkás lesz egy építkezésen, már le is fixált mindent az illetékesekkel. Nem lesz érettségi, se Műegyetem. Lesznek viszont vidám beszélgetések munka közben és után, zsebhoki, csocsó, krigli sörök és nagy csöcsű malteros lányok a frissen felhúzott falak tövében.

– Döglöttem volna meg, amikor a világra szartalak! – üvöltött fel az anyja, s mint aki megadja magát, az előszobaasztalra borult, ott zokogott tovább hangtalanul. Máté csak kicsivel érzett többet iránta szánalomnál. Tizennyolc ilyen esztendőért ugyan mennyi zsemlefelfújttal lehetne őt kárpótolni? Azt még megszámolni is lehetetlen volna. Valószínűleg ezért sütött az anyja inkább diótortát Máté születésnapjára, bár az ünnepelt még csak bele sem kóstolt.

Már elindult volna kifelé, amikor húga is előbukkant a konyhából. Egy szelet diótortát tartott a kezében, mert nem bírta a torkosságával.

Most, hogy szemben álltak egymással, összetévedt a testvérek tekintete. S mintha abban a pillanatban értettek volna meg valami közös tréfát, amelyről mindkettejük gyerekkora szólt, egyszerre mosolyodtak el.